

Oktatóként mi az, amit leginkább át akar adni a hallgatóknak?

Az általam oktatott legfontosabb tárgynak a *Történelemelmélet* című előadást tartom, szeretném ugyanis, hogy a hallgatók profitálhassanak abból, amit egy németországi intézetben én magam is elsajátítottam. Igyekszem az ott alkalmazott paradigmákat, elméleti megközelítéseket itthon átadni, ami sokszor nehézkes a tanulás szempontjából (nem a klaszszikus történeti tényanyag elsajátításáról szól), de bízom benne, hogy a diákok ennek hosszabb távon hasznát fogják venni. Ugyanígy szeretném, ha a hallgatók nyitottá válnának a világra, különösen Közép- és Kelet-Európa vonatkozásában, a történelem ugyanis nemcsak a nemzeti múltunk ismerete. Célom, hogy kilépjünk abból a magyarországi trendből, hogy az egyes kutatók személye pusztán az összekötő kapocs a kurrens európai történettudományos trendekkel és közeggel. Szeretném, ha a hallgatók nemzetközi

beágyazottsággal rendelkező szellemi műhelybe léphetnének, és ismereteiket, kutatásaikat Michigantól Jerevánig tudnák nemzetközileg beágyazni.

Jelenleg milyen kutatási témán dolgozik? Mik a tervek a közeljövőre?

Szeretnék az örményekhez hű maradni, ugyanakkor kicsit távolabbi vizekre evezni az erdélyi, illetve a közép-európai örmény témától. Egy örményországi kollégámmal, valamint *Ronald Suny*-val, a michigani egyetem professzorával tervezünk egy hosszabb távú kutatási projektet, amely Szovjet-Örményország történeti kánonjával foglalkozna. Most ennek a megalapozása folyik, de természetesen a tanszékvezetői, illetve a német intézeti munkakörnek is eleget téve tervezünk egy kiállítást az örmény Biblia 350 éves évfordulója alkalmából, illetve az örmény tanszékhez kötődő önálló könyvsorozatban is gondolkozunk, amely a magyar olvasóközönséget célozná meg armenológiai vonatkozású szakmai publikációkkal.

Gyarmati Béla

Ősök nyomában – három emlékezetes pillanat

Október közepén erdélyi örmény származású ükanyám – *Lukács Róza* – két másik, nem kevésbé lelkes leszármazottjával és két további kellemes útítárrsal kifejezetten az erdélyi örmény elődeink nyomát felkeresendő pár napos villámutatást tettünk Erélyben. Utunk kellemes időben zajlott, az egyetlen nehézség angol rendszámú autónk jobbkormányos mivolta volt. Magánjellegű események nem tartoznának a Füzetek

Gyergyószentmiklós

olvasóira, de talán az általunk megélt három érdekes pillanattal kivételt tehetünk.

1. Gyergyószentmiklós volt az első célpontunk, ahol Lukács-őseink legelő-

ször hagytak számos jelet maguk után – nem csak az örmény katolikus templomban, hanem a római katolikusban is. A gyergyószentmiklósi örmény katolikus templom kulcsa ügyében jó előre egyeztetettünk a plébános úrral, akit azonban érkezésünk előtt másfelé szólított munkaköre, így nem tudott a rendelkezésünkre állni. Amint ott szerencsétlenkedtünk a cinterem bezárt ajtaja előtt, felfigyeltem egy komótosan ballagó emberre. „Ezt az arcot már láttam valahol a füzetekben! Szólıtsuk csak meg!” Mintha az Ég küldte volna, Zárug Aladár úr volt, a templom gondnoka, aki ugyan az érkezésünkről semmit nem tudott, de épp jött valamit elrendezni a templomban. Beengedett és első osztályú idegenvezetést tartott számunkra. Ezúton is köszönet érte! Másnap hajnalban még sötétben, meglehetősen kődben indultunk el Gyergyószentmiklósról. Mivel a Zárug úrról kapkodva felvett fénykép életlenre sikerült, ezért helyette a templomnak az autó ablakából búcsúzaskor látott, egészen különös hangulatú

képével emlékezünk ottani élményünkre.

2. Erzsébetvárosra – erzsébetvárosi *Lukácsaink* egyik történelmi lakóhelyére – páras kora reggelen érkeztünk, és bár szerencsésen megtaláltuk a gondnokot és bejuttottunk abba a templomba, aminek létrejöttében (megintcsak!) több Lukácsunk is közreműködött, de a templomban kezdetben barátságatlan sötét volt. Beszélgetésünk közben vezetőnk, *Calinescu* úr épp azt mondta: „Szép, hogy meglátogatják az őseik nyomát”, amikor egyszer csak kisütött odakint a Nap, és egy sugara az ablakon beragyogva egyenesen a szószékre esett. Mintha valaki – onnan fentről – nyomatékositáni akarta volna az elhangzottakat!

3. Nagyszében volt az a város, ahol Róza ükanyám özvegye, *József Woyciechowski* élete vége felé a gyermekeivel élt. A gyászjelentésben megadott Franciskanergasse ma is könnyen azonosítható, de az egykori lakhely, a 20. sz. ház nem, mivel ma az utcában csak 19 házszám létezik. (Nyilvánvaló, hogy néhány egykori kis ház lebontása árán több telek egyesítésével nagyobbak épültek, ezzel lecsökkent a házak száma.) A vigasztalásunkra ragyogóan sütő koradélutáni napfényben betértünk az

27

ugyanazon utcában álló, nemrég szépen felújított ferences-templomba: ha már a lakóházat nem találtuk, legalább szippantunk annak a templomnak a levegőjéből, ahova a Woyciechowskiak jártak! Nézelődésünk hamarosan csodálkozásba fordult, amikor felismertük a jobboldali oltárképet. Nagyszébenben, bár élt a városban több gazdag örmény, de nem volt jelentős örmény közösség, örménykatolikus templom meg végképp nem volt. És a jobboldali oltárképen mégis mit látunk? A templom ismertetője szerint: „Világosító Sz. Gergely pogány királyi párt keresztel”! (A magyarörmények tudják, hogy III. Trdat király legendás megkeresztelésével

kezdődött az örménység keresztény hitre térítése.) Mintha a gyergyószentmiklósi római katolikus templom északi melléklátárának 1765-ben *Lukács János* által adományozott szentgergelyes oltárképét látnánk viszont! Nem tudjuk, hogy vajon a Woyciechowskiak – anyai oldalról színörmények! – a kép miatt költöztek-e 1880 után a szomszédba, de az örmény témájú kép, ebben a környezetben, mélyen megérintett bennünket!

Mi a tanulság mindebből: ha őseink nyomát nyitott szemmel és szívvel kutatjuk, számtalan apró jel erősítheti meg, hogy jó úton járunk!

Egyházi hírlevél 8.

2018. évi plébániai célok és programok

Kedves Támogató Híveink és akik azok lesznek!

Mindenkinek Boldog Újévet kívánunk és hozzá minden jót, ami ehhez kell. 2018. év legyen a lelki és anyagi gyarapodás éve is. Sokasodjon az aktívvá váló örmények és a „tiszteletbeli” örmények száma, akikben él az örménység iránti vonzódás és érdeklődés szikrája.

Köszönet és hála mindazoknak, akik 2017-ben – és már korábban is - jelenlétükkel és **forintjaikkal is támogatták** az örmény plébánia mindennapi működését, fenntartását és továbbra is segítőink maradnak a megújulási munkában.

A **hitélet** és egyben az örmény egyházi kultúra **központja a templom** – az ország egyetlen örmény katolikus plébániája – amely veretes örmény liturgiájával

kapcsolódik a római katolikus anya-szentegyház nagy keresztény közösségéhez. Ma különösen hangsúlyos, hogy ehhez a közösséghez tartozásunkat a szentmise rendszeres látogatásával és könyörgő közös imáinkkal is kifejezésre juttassuk. A vasárnapi szentmise liturgiája örmény, nyelve magyar. A jeles örmény ünnepeken az ünnepélyes énekes szentmisét a vendég örmény atya örmény nyelven mutatja be, kórus és sok ministráns közreműködésével. Budapesti plébániánk 96 éves. A magunk és a plébánia hitéletét közösen kell őriznünk, és fiatalabb utódainknak átadjuk. A „**stafétát**” fokozatos átadására való megnyerés **2018. év legfőbb célja és programja.**

Kultúra

Az Orlay utcai plébánia háromszintes székházában többféle kulturális programot kínálunk.